

NOKIAN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖNSUOJELUYKSIKÖN JULKAISUJA 1/2018

Markluhdanlahden pesimälinnustoselvitys 2018

Pekka Rintamäki

NOKIANKAUPUNKI

Sisällysluettelo

1. Tiivistelmä.....	5
2. Johdanto.....	6
3. Tutkimusalue ja menetelmät	6
4. Tulokset	7
5. Yhteenveto ja suosituksia	9
Viitteet.....	9

1. Tiivistelmä

Markluhdanlahden alueen linnusto on edelleen edustava. Uhanalaisista lajeista tavattiin vaarantuneet haapana, taivaanvuohi ja pajusirkku sekä erittäin uhanalaista nokikanaa ilahduttavasti 4 paria. Silmälläpidettävän silkkiuikun parimäärä, 22, oli hieman edellisvuotista (25) pienempi, mutta edelleen erittäin hyvä. Suomen Euroopan unionin vastuulajeista tavattiin laulujoutsen, tavi, haapana, telkkä, ruisrääkkä, rantasipi ja kalatiira. Lintudirektiivin liitteen I lajeja ovat laulujoutsen ja kalatiira. Oleellisin muutos vuoteen 2017 verrattuna oli naurulokkien puuttuminen korkean vedenkorkeuden takia.

2. Johdanto

Markluhdanlahden monipuolisia luontoarvoja on selvitetty hiljattain perusteellisesti (Pitkänen 2011, Rintamäki 2017). Vuoden 2018 selvityksen tehtävänä oli päivittää tieto alueen linnustosta huomioiden myös alueella kaupungin toimesta tehty puuston ja pajujen poisto (Kuva 1).

Markluhdanlahti on Birdlife Suomen maakunnallisesti tärkeä lintualue eli MAALI-kohde.

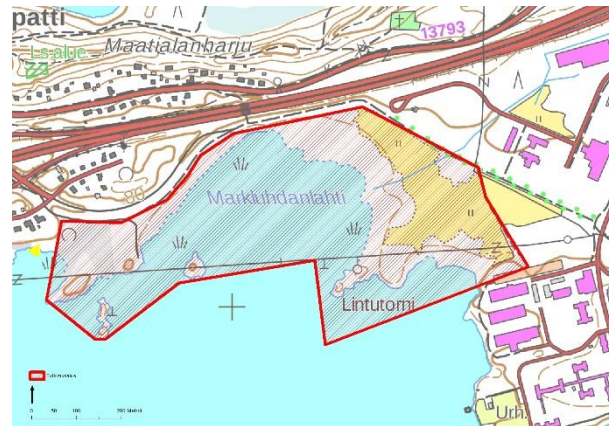

Kuva 1. Markluhdanlahti vuosina 2002 (ylempi kuva) ja 2018 (alempi kuva). Puustoa ja pajukkoa on raivattu keväällä 2017 ja 2018. Lammaslaidunnus aloitettiin kesällä 2017. Vuoden 2018 ilmakuvassa kesän kuivuus näkyy laajoina keltaisina alueina. Ilmakuvat: Maanmittauslaitoksen avoin data.

3. Tutkimusalue ja menetelmät

Tutkimusalue sijaitsee Nokian Pitkäniemen länsipuolella valtatie 12:n eteläpuolella ja on Pyhäjärven reittivesistön lahti. Selvitysalueen pinta-ala on noin 29 hehtaaria (Kuva 2).

Pesivän linnuston parimäärä selvitettiin lahden kaakkoiskulman niemessä olevalta lintutornilta 6.5. ja 19.5. Pesiviksi tulkittiin sorsalinnuilla havaitut koiraat tai pariskunnat, nokikanalla ja silkkiuikulla pariskunnat, sekä pääsääntöisesti muilla lajeilla soidintavat koiraat. Lisäksi lahden pohjoisosan laiturilla ja lahden reunustoilla käytiin 25.5., 2.6., 14.6. (yölaulajat) ja 28.6. vesilintujen pesintämenestyksen arvioimiseksi. Laskennoissa päähuomio keskittyi niin sanottuihin huomionarvoisiin lajeihin (uhanalaiset lajit, lintudirektiivin liitteen I lajit ja Suomen vastuulajit EU:ssa), mutta myös selvästi lahteen tai sen lähialueeseen liittyvät tavallisemmat lajit huomioitiin.

Kuva 2. Tutkimusalue. Taustakartta: Maanmittauslaitoksen avoin data.

4. Tulokset

Markluhdanlahden alueella pesi vuonna 2018 yhteensä 16 tässä selvityksessä huomioitua lajia (Taulukko 1). Lajimäärä on sama kuin vuonna 2017, mutta jonkin verran erilainen. Vuonna 2017 tavattua naurulokkia (*Larus ridibundus*) ja ruskosuohaukkaa (*Circus aeruginosus*) ei vuonna 2018 tavattu pesivänä. Naurulokkeja partio noin 20 yksilöä lahden yllä toukokuun alkupuolella, mutta ei enää kuun puolivälissä, jolloin laji aloittaa pesinnän. Tähän oli yksinkertaisena syynä se, että veden korkeuden takia perinteisillä pesimäpaikoilla ei voinut pesää rakentaa. Markluhdanlahdella pesivä ruskosuohaukkapari on todennäköisesti sama, joka pesii välillä vastapuolella Pyhäjärveä olevalla Pirkkalan Kirkkonniitynlahdella. Uusina lajeina tavattiin vaarantunut haapana (*Anas penelope*), joka on Markluhdanlahdella satunnaisempi pesimälaji. Luhta-alueen reunalla kuultu ruisrääkkää (*Crex crex*) tavataan alueella soidintavana lähes vuosittain. Lahden itäpuoliselta alueelta poistettu pajukko ja puusto ei ainakaan heikentänyt vaarantuneen taivaanvuohen (*Gallinago gallinago*) esiintymistä – mahdollisesti luhta-alueella pesi kaksikin vuohiparia lampaiden laiduntaessa (Kuva 3).

Kuva 3. Vaarantunut taivaanvuohi on Markluhdanlahden lahden pesimälaji. Kuva: Harri Laurila.

Lahden uhanalaisin pesimälaji on nokikana (*Fulica atra*), joita tavattiin ilahduttavastii 4 paria. Kesäkuun 2. päivänä lahden perukan vanhan laiturin vierestä löytyi nokikanan rikottuja munia ja aikuisen linnun

sulkia ja höyheniä (Kuva 4). Nokikanan on voinut saalistaa ruskosuohaukka – sen on nimittäin havaittu enenevässä määrin saalistavan myös aikuisia vesilintuja, jotka eivät tulkitse sitä uhaksi. Muutoin pesivän lajiston laji- ja parilukumäärät olivat lähes identtisiä vuoteen 2017 verrattuna (Taulukko 1 ja Kuva 5).

Kuva 4. Nokikanan sulkia ja oikeassa reunassa munan kuori. Kuva: Anna Rintamäki.

Pesintämenestyksestä saatiin kohtalainen käsitys. Kesäkuun lopulla 28.6. lahden järvikortteikon eteläpuolella havaittiin ilahduttavasti kolme nokikanapoikuetta: yhteensä 6 aikuista ja 5 poikasta. Lisäksi lahden pohjukassa oli yksin puolisonsa menettänyt koiras.

Silkkiuikun pesimämenestys vaihtelee huomattavasti eri vuosina. Syynä heikkoon pesimämenestykseen voivat olla vedenkorkeuden vaihtelu ja minkki. Pesinnän aloittaneesta 22 silkkiuikkuparista lahdelta oli 28.6. jäljellä vielä 9 paria, joilla ei näkynyt rannalta kiikaroituna poikasia ja pesintä on voinut epäonnistua tai on vielä kesken. Yhteensä 13 parilla pesintä on voinut onnistua, mutta emo ja poikaset eivät enää ole Markluhdanlahdella. Sorsalintujen pesinnän onnistumisesta on Markluhdanlahden kaltaisella reittivesistön lahdelta vaikea saada ukkujen tapaan selkoa, koska myös ne eivät ole poikasten kuoriuduttua enää sidottuja lahteen. Telkällä oli 28.6. lahdelta yksi varttunut poikanen.

Taulukko 1. Markluhdanlahden pesimälajiston parimäärät vuonna 2018. Muuta -sarakeessa on ilmoitettu lajin suojellisuus asema EU:ssa (missä Dir = laji on mainittu Lintudirektiivin liitteessä I ja uhanalaisuus Suomessa 2015, missä NT = silmälläpidettävä, VU = vaarantunut ja EN = erittäin uhanalainen. Suomen ns. vastuulajien kohdalla on suluissa arvio kuinka suuri osuus EU:n jäsenvaltioiden pesimäkannasta esiintyy Suomessa: I = 15-30 %, II = 30-45 %, III = > 45 % ja - = ei arvioitu.

Laji	Parimäärä 2018 (suluissa 2017)	Muuta
Laulujoutsen (<i>Cygnus cygnus</i>)	1 (1)	Dir, Suomen vastuulaji (I)
Kanadanhanhi (<i>Branta canadensis</i>)	1 (1)	
Sinisorsa (<i>Anas platyrhynchos</i>)	2 (2)	
Tavi (<i>Anas crecca</i>)	1 (2)	Suomen vastuulaji (I)
Haapana (<i>Anas penelope</i>)	1 (0)	VU, Suomen vastuulaji (I)
Telkkä (<i>Bucephala clangula</i>)	2 (2)	Suomen vastuulaji (III)
Ruisräikkä (<i>Crex crex</i>)	1 (0)	Suomen vastuulaji (-)
Silkkiuikku (<i>Podiceps cristatus</i>)	22 (25)	NT
Nokikana (<i>Fulica atra</i>)	4 (2)	EN
Taivaanvuohi (<i>Gallinago gallinago</i>)	1 (1)	VU
Rantasipi (<i>Actitis hypoleucos</i>)	1 (1)	Suomen vastuulaji (II)
Naurulokki (<i>Larus ridibundus</i>)	0 (75)	VU
Kalatiira (<i>Sterna hirundo</i>)	1	Dir, Suomen vastuulaji (I)
Ruokokerttunen (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)	8 (10)	
Punavarpunen (<i>Carpodacus erythrinus</i>)	3 (1)	NT
Pajusirkku (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	4 (3)	VU

Kuva 5. Markluhdanlahdella havaitut silmälläpidettävät, uhanalaiset, lintudirektiivin liitteen I lajit tai Suomen vastuulajit EU:ssa vuonna 2018. Taustakartta: Maanmittauslaitoksen avoin data.

Kuva 6. Silkkiuikku on Markkluhdanlahden tavallisin vesilintulaji. Kuva Harri Laurila.

5. Yhteenveto ja suosituksia

Markkluhdanlahden linnusto on edelleen monipuolinen ja pesimälajisto edustaa useita Suomessa uhanalaisia lajeja, lintudirektiivin liitteen I lajeja, sekä Suomen vastuulajeja EU:ssa.

Lahdella ei ole tarve tehdä erityisiä toimenpiteitä. Pienten tekosaarekkeiden tekoa avoveteen kannattaa harkita. Näille asetetuille pesimälaatoille lahdelle saattaisi vakiintua pesimälajeiksi erittäin uhanalaiset puna- ja tukkasotka.

Markkluhdanlahti on Nokian arvokkain uhanalaisten ranta- ja vesilintujen pesimäalue ja sillä on myös maakunnallista merkitystä

Viitteet

Pitkänen, M-L (2011). *Nokian Markkluhdan alueen luonto. Kasvillisuus-, luontotyyppi-, pesimälinnusto ja liito-oravaselvitys.*

Rintamäki, P (2017). *Markkluhdanlahden luontoseelvitys 2017.* Nokian kaupungin ympäristönsuojeluyksikön julkaisuja 1/2017. 15 s.